

**Комунальний заклад вищої освіти
Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»
Кафедра «Інструментальне виконавство (за видами)»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Сергеєнко **О.М.**

31 серпня 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Вивчення оркестрових інструментів ВБ 50**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Інструментальне виконавство (за видами)»
Статус дисципліни	Дисципліна вільного вибору

Робоча програма навчальної дисципліни

«Вивчення оркестрових інструментів» ВБ 50.

для здобувачів вищої освіти галузі знань **02 «Культура і мистецтво»**, спеціальності **025 «Музичне мистецтво»**, освітньо-професійної програми **«Інструментальне виконавство (за видами)»**

Розробник:

Голючек М.С.—доцент кафедри «Інструментальне виконавство (за видами)»
КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
«Інструментальне виконавство (за видами)»

протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.

перезатверджено: протокол №1 від 29 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри **Ясько О.А.**

1.Опис навчальної дисципліни для ступеня освіти «Бакалавр»

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки: II	
Загальна кількість годин – 120	16/16	4/4
Кількість модулів – 4	Рік підготовки: III	
	16/16	4/6
	Семестри:	
Тижневих годин індивідуальних занять для денної форми навчання: 3-6 семестри по 1 годині на тиждень Тижневих годин самостійної роботи студента для денної форми навчання: 1 семестр – 0,5 години на тиждень 2-4 семестри – 1 години на тиждень Для заочної форми навчання: 1-4 семестри – 1,5 години на тиждень	III, IV, V, VI	
	Індивідуальні:	
	Денне – Індивідуальних 64	Заочне – Індивідуальних 18
Форма підсумкового контролю: Диференційований залік – 3,4,5 семестри, Іспит –6 семестр	Самостійна робота:	
	Денне – 56	Заочне – 102

2. Мета та завдання навчальної дисципліни ВБ 50

Метою навчальної дисципліни «Вивчення оркестрових інструментів» є:

-оволодіння основними оркестровими інструментами, що входять до складу симфонічного оркестру;

-формування початкових навичок гри на оркестрових інструментах;

Дисципліна присвячена вивченню загальних відомостей, технічній характеристиці та використанню музичних інструментів в оркестровій практиці, а також спрямована на отримання студентами практичних знань, умінь та навичок гри на струнно-смичкових, дерев'яних, мідних духових та ударних інструментів. Узагальнено вивчається група українських народних інструментів (зокрема цимбали).

Предметом вивчення дисципліни є:

– засвоєння студентами базових знань щодо технічних характеристик, основних прийомів і принципів звуковідтворення та діапазону музичних інструментів;

– отримання практичних навичок гри на оркестрових інструментах та вміннь елементарного програвання оркестрових партій;

- закріплення знань щодо нотації та звучання транспонуючих інструментів;

Під час вивчення кожного з інструментів обов'язково висвітлюються:

- будова інструменту, коротка історія створення і розвитку;
- постава під час гри;
- функціональні відомості про інструмент (належність до оркестрової групи, звуковидобування, стрій, транспонування і нотація, діапазон, регістри, їх характеристика).

У процесі навчання студент повинен практично засвоїти кілька (за вибором) основних інструментів, що використовуються у симфонічному оркестрі.

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни «Вивчення оркестрових інструментів» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК 2 Знання та розуміння предметної області професійної діяльності.

ЗК 8 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК3 Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК4 Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК6 Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК9 Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

СК11 Здатність оперувати професійною термінологією.

СК13 Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

3.Передумови для вивчення навчальної дисципліни :

ОК 10 Теорія музики

ОК 11 Сольфеджіо

ОК 54 Інструментознавство

4.Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньої програми «Інструментальне виконавство (за видами)» вивчення навчальної дисципліни «Вивчення оркестрових інструментів» **ВБ 50** забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.	ПРН 5
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.	ПРН 8

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Вивчення оркестрових інструментів»

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.	ПРН 5

Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.	ПРН 8
---	-------

4.1. Після опанування навчальної дисципліни «Вивчення оркестрових інструментів» студенти повинні:

знати :

- основні поняття та терміни дисципліни;
- будову інструментів, стрій, діапазон, поставу та основні положення виконавського апарату;
- технічні та виконавські можливості гри на інструментах (прийоми видобування звуку, штрихи);
- особливості нотації, зокрема транспонуючих інструментів.

вміти :

- застосовувати фахову термінологію та оперувати поняттями дисципліни;
- настроювати музичні інструменти і перевіряти їх стрій;
- показати основні прийоми гри та виконання основних штрихів;
- прочитати з аркуша у доступному темпі оркестрову партію;
- підібрати раціональну аплікатуру та визначити належні прийоми гри для виконавців оркестрових партій.

5.1 Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання

Викладання проводиться у формі індивідуальних занять, консультацій з викладачами, самостійної роботи студентів, опрацювання підручників, посібників. Навчання проводиться за модулями. Кожен модуль передбачає формування певної частини компетентностей, які стають основою подальшого вивчення та засвоєння навичок гри на окремому оркестровому інструменті.

Засобами оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни є: диференційований залік та іспит.

5.2 Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Для моніторингу рівня навчальних досягнень учнів застосовуються такі форми контролю знань студентів:

- поточний;
- підсумковий модульний;
- семестровий підсумковий (залік/екзамен).

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FX, F).

Поточний контроль проводиться на кожному занятті та за результатами виконання студентом завдань самостійної роботи. Поточний контроль може здійснюватися у формі контрольних (у тому числі технічних) уроків прослуховувань . Він передбачає оцінювання теоретичної та практичної підготовки студентів із зазначеної теми під час індивідуальних занять та набутих практичних навичок в ході самостійно опрацьованих завдань.

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за певний період навчання. Проводиться на кожному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на індивідуальних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- підсумковий модульний;
- семестровий підсумковий.

Поточний контроль проводиться на кожному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) та набутих практичних навичок під час виконання завдань.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

5	A	(відмінно)	= 100-90 балів
4	B-C	(добре)	= 74-89 балів
3	D-E	(задовільно)	= 60-73 бали
2	FX	(незадовільно)	= 35-59 з можливістю повторної перездачі
н/а	F	(незадовільно)	= 0-34 з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Поточний контроль передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на індивідуальних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань.

Правила оцінювання:

Максимальна кількість балів з дисципліни «Вивчення оркестрових інструментів» за семестр – 100 балів.

Поточний контроль проводиться кожні 3 уроки впродовж кожного семестру й оцінюється від 1 до 5 балів¹.

Максимальний бал поточного контролю становить 65 балів².

За особливу творчу активність нараховуються додаткові бали. За пропуск занять без поважної причини або непідготовлені домашні завдання кількість балів знижується :

Нарахування заохочувальних балів (+)		
1.	Стовідсоткове відвідування занять протягом семестру.	+ 5 балів
2.	Творча активність, направлена на пошук додаткової літератури для більш поглибленого опрацювання теми, що вивчається у певному модулі.	+5 балів

Штрафні бали (-)		
1.	Відсутність на заняттях без поважних причин.	-5 балів
2.	Здача модульних та самостійних робіт пізніше призначеного терміну.	-5 балів
3.	Не виконання студентом завдань по самопідготовці	-5 балів

¹ Дивитись таблицю «Критерії оцінювання для поточного контролю за п'ятибальною системою»

² Дивитись таблиці «Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти посеместрово»

Види робіт	Бали рейтингу			
<p>При виконанні музичних творів, студент впевнено відтворює текст напам'ять. Демонструє культуру звуку та звуковидобування, контролює якість звуку. Вміє працювати над фразуванням, розуміє змістовну сутність музичного твору. Володіє навичками виконання творів різної стилістичної спрямованості і підбору заданих мелодій по слуху. Вміє організувати, контролювати та систематизувати самостійну роботу. Проявляє свої емоції під час виконання творів. Систематично і результативно працює над удосконаленням виконавської техніки. Вільно володіє термінологією. Старанно виконує всі програмові вимоги. Проявляє творчу ініціативу, імпровізує, використовуючи вивчені інтонації.</p>	100-90 балів	Ви со ки й	Зарахов ано	А
<p>Студент орієнтується у використанні засобів музичної виразності. Демонструє досить переконливий рівень виконання творів, впевнено відтворює напам'ять текст, строго дотримується авторських вказівок. Вміє контролювати і координувати синхронність атаки звуку та руху пальців. Демонструє інтонаційну точність, зв'язне звуковедення та чітку артикуляцію пальців. Проявляє уміння слухати концертмейстера та взаємодіяти з ним під час виконання творів. Транспонує окремі невеликі мелодії, відтворює на інструменті мелізми. Здатний самостійно працювати та аналізувати свою роботу.</p>	82-89 балів	до ста тні й		В
<p>Студент демонструє основні навички та прийоми звуковидобування, контролює точність інтонації та свободу ігрових рухів під час виконання. Володіє навичками гри в різних регістрах. Застосовує технічні та художні засоби музичної виразності (фразування, точність ритму та штрихів, чітку артикуляцію) Відповідно до характеру твору вникає у художній зміст твору, виконує авторські вказівки. Але не завжди показує переконливий рівень втілення художніх образів, стилістичних особливостей музичних творів. При виконанні допускає незначні помилки, які не заважають загальному сприйняттю твору. Виконує в основному програмові вимоги, знає музичну термінологію. Регулярно готується до занять.</p>	74-81 балів	до ста тні й		С

<p>Студент програмові вимоги виконує не у повній мірі. Знає будову інструмента та правила догляду за ним. Недостатньо демонструє вміння самостійного розбору твору. Під час вивчення творів припускається помилок в тексті та аплікатурі. Освоює вправи, етюди та п'єси посереднього рівня складності. Плується у формулюваннях музичної термінології. Елементарно орієнтується у використанні штрихів. Недостатня наполегливість і бажання оволодівати оркестровими інструментами.</p>	<p>64-73</p>	<p>се ре дні й</p>		<p>D</p>
<p>Виконує на оркестровому інструменті нескладні вправи, етюди та п'єси. Демонструє елементарні знання аплікатури. Не дотримується вказаних штрихів та динаміки. Грає гами у тональностях до одного знаку при ключі в одну октаву. Слабо орієнтується в музично-теоретичних визначеннях. Відсутність системності, наполегливості, старанності в оволодінні фаховими знаннями та вміннями гри на оркестрових інструментах.</p>	<p>60-63</p>	<p>се ре дні й</p>	<p>Зараховано</p>	<p>E</p>
<p>Наявність суттєвих недоліків у професійній підготовці, недбале ставлення до занять, постійне невиконання завдань, передбачених навчальною програмою. Нотний текст відтворює без відповідних штрихів та динаміки, не звертає уваги на аплікатуру, допускає метро-ритмічні помилки. Музичною термінологією не володіє. До занять не готується, програмові вимоги не виконує.</p>	<p>35-59 незадовільно з можлив істю повтор ної перезда чі</p>	<p>по ча тк ов ий</p>	<p>Не зараховано</p>	<p>FX</p>
<p>Програмні завдання не виконані, знання з навчальної дисципліни відсутні. Велика кількість пропусків занять без поважних причин. Має мінімальні музично-теоретичні знання. Має слабкі практичні навички.</p>	<p>0-34 незадовільно з обов'яз ковим повтор ним вивчен ням дисцип ліни</p>	<p>Н/ А</p>	<p>Не зараховано</p>	<p>F</p>

Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
5	При виконанні музичних творів, студент впевнено відтворює текст напам'ять. Демонструє культуру звуку та звуковидобування, контролює якість звуку. Вміє працювати над фразуванням, розуміє змістовну сутність музичного твору. Володіє навичками виконання творів різної стилістичної спрямованості і підбору заданих мелодій по слуху. Вміє організувати, контролювати та систематизувати самостійну роботу. Проявляє свої емоції під час виконання творів. Систематично і результативно працює над удосконаленням виконавської техніки. Вільно володіє термінологією. Старанно виконує всі програмові вимоги. Проявляє творчу ініціативу, імпровізує, використовуючи вивчені інтонації.
4	Студент демонструє основні навички та прийоми звуковидобування, контролює точність інтонації та свободу ігрових рухів під час виконання. Володіє навичками гри в різних регістрах. Застосовує технічні та художні засоби музичної виразності (фразування, точність ритму та штрихів, чітку артикуляцію) Відповідно до характеру твору вникає у художній зміст твору, виконує авторські вказівки. Але не завжди показує переконливий рівень втілення художніх образів, стилістичних особливостей музичних творів. При виконанні допускає незначні помилки, які не заважають загальному сприйняттю твору. Виконує в основному програмові вимоги, знає музичну термінологію. Регулярно готується до занять.
3	Виконує на оркестровому інструменті нескладні вправи, етюди та п'єси. Демонструє елементарні знання аплікатури. Не дотримується вказаних штрихів та динаміки. Грає гами у тональностях до одного знаку при ключі в одну октаву. Слабо орієнтується в музично-теоретичних визначеннях. Відсутність системності, наполегливості, старанності в оволодінні фаховими знаннями та вміннями гри на оркестрових інструментах.
2	Наявність суттєвих недоліків у професійній підготовці, недбале ставлення до занять, постійне невиконання завдань, передбачених навчальною програмою . Нотний текст відтворює без відповідних штрихів та динаміки, не звертає уваги на аплікатуру, допускає метро-ритмічні помилки. Музичною термінологією не володіє. До занять не готується, програмові вимоги не виконує.
1	Програмні завдання не виконані, знання з навчальної дисципліни відсутні. Велика кількість пропусків занять без поважних причин. Має мінімальні музично-теоретичні знання. Має слабкі практичні навички.

Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період навчання. Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів здійснюється через проведення слухання концертного виступу студентів.

Семестрова оцінка виставляється за умови виконання студентом усіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни та визначається як сума балів, отриманих при здійсненні поточного і підсумкового контролю.

Студент, який набрав кількість балів, що прирівнюється до оцінки «високий рівень» (відмінно) та активно брав участь в концертах або став переможцем конкурсу, вивчив програму в обсязі семестру може бути звільнений від складання диференційованого заліку.

Підсумковий модульний контроль оцінюється від 1-35 балів³:

Від 1-35 балів	
22-35 б.	При виконанні музичних творів, студент впевнено відтворює текст напам'ять. Демонструє культуру звуку та звуковидобування, контролює якість звуку. Вміє працювати над фразуванням, розуміє змістовну сутність музичного твору. Володіє навичками виконання творів різної стилістичної спрямованості і підбору заданих мелодій по слуху. Вміє організувати, контролювати та систематизувати самостійну роботу. Проявляє свої емоції під час виконання творів. Систематично і результативно працює над удосконаленням виконавської техніки. Вільно володіє термінологією. Старанно виконує всі програмові вимоги. Проявляє творчу ініціативу, імпровізує, використовуючи вивчені інтонації.
15-21 б.	Студент демонструє основні навички та прийоми звуковидобування, контролює точність інтонації та свободу ігрових рухів під час виконання. Володіє навичками гри в різних регістрах. Застосовує технічні та художні засоби музичної виразності (фразування, точність ритму та штрихів, чітку артикуляцію) Відповідно до характеру твору вникає у художній зміст твору, виконує авторські вказівки. Але не завжди показує переконливий рівень втілення художніх образів, стилістичних особливостей музичних творів. При виконанні допускає незначні помилки, які не заважають загальному сприйняттю твору. Виконує в основному програмові вимоги, знає музичну термінологію. Регулярно готується до занять.

³ Дивитись таблиці «Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти посеместрово».

9-14 б.	Виконує на оркестровому інструменті нескладні вправи, етюди та п'єси. Демонструє елементарні знання аплікатури. Не дотримується вказаних штрихів та динаміки. Грає гами у тональностях до одного знаку при ключі в одну октаву. Слабо орієнтується в музично-теоретичних визначеннях. Відсутність системності, наполегливості, старанності в оволодінні фаховими знаннями та уміннями гри на оркестрових інструментах.
1-8 б.	Наявність суттєвих недоліків у професійній підготовці, недбале ставлення до занять, постійне невиконання завдань, передбачених навчальною програмою. Нотний текст відтворює без відповідних штрихів та динаміки, не звертає уваги на аплікатуру, допускає метро-ритмічні помилки. Музичною термінологією не володіє. До занять не готується, програмові вимоги не виконує.

II РІК НАВЧАННЯ

Залік у 3 семестрі

Поточний контроль													Підсумковий контроль	Разом	
Модуль 3															
T1			T2			T3			T4				Залік		100 б
Максимальна кількість 15 балів			Максимальна кількість 15 балів			Максимальна кількість 15 балів			Максимальна кількість 20 балів				Максимальна кількість 35 б		
1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5			
Контроль самостійної роботи проводиться кожні 3 уроки й оцінюється від 1 до 5 балів. Максимальний бал поточного контролю 65 балів													Підсумковий контроль проводиться наприкінці 1 семестру й оцінюється від 1 до 35 балів.		

Залік у 4 семестрі

Поточний контроль													Підсумковий контроль	Разом	
Модуль 4															
T1			T2			T3			T4				Залік		100 б
Максимальна кількість 15 балів			Максимальна кількість 15 балів			Максимальна кількість 15 балів			Максимальна кількість 20 балів				Максимальна кількість 35 б		
1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5			
Контроль самостійної роботи проводиться кожні 3 уроки й оцінюється від 1 до 5 балів. Максимальний бал поточного контролю 65 балів													Підсумковий контроль проводиться наприкінці 1 семестру й оцінюється від 1 до 35 балів.		

ІІІ РІК НАВЧАННЯ

Залік у 5 семестрі

Поточний контроль													Підсумковий контроль	Разом	
Модуль 5															
Т1			Т2			Т3			Т4				Залік		100 б
Максимальна кількість 15 балів			Максимальна кількість 15 балів			Максимальна кількість 15 балів			Максимальна кількість 20 балів				Максимальна кількість 35 б		
1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	Підсумковий контроль проводиться наприкінці 1 семестру й оцінюється від 1 до 35 балів.		
Контроль самостійної роботи проводиться кожні 3 уроки й оцінюється від 1 до 5 балів. Максимальний бал поточного контролю 65 балів															

Екзамен у 6 семестрі

Поточний контроль													Підсумковий контроль	Разом	
Модуль 6															
Т1			Т2			Т3			Т4				Екзамен		100 б
Максимальна кількість 15 балів			Максимальна кількість 15 балів			Максимальна кількість 15 балів			Максимальна кількість 20 балів				Максимальна кількість 35 б		
1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	Підсумковий контроль проводиться наприкінці 1 семестру й оцінюється від 1 до 35 балів.		
Контроль самостійної роботи проводиться кожні 3 уроки й оцінюється від 1 до 5 балів. Максимальний бал поточного контролю 65 балів															

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1 Зміст навчальної дисципліни

Враховуючи специфіку навчальної дисципліни «Вивчення оркестрових інструментів», яка ґрунтується на освоєнні студентами декількох оркестрових інструментів, викладач, відповідальний за вивчення певних модулів, може деталізувати, конкретизувати та адаптувати нормативний зміст дисципліни відповідно до потреб студента, визначати організаційні форми проведення та види навчальних занять, комплекс художньо-педагогічних технологій та методів викладання, необхідне методичне забезпечення. Розподіл годин за темами викладач визначає самостійно, враховуючи індивідуальну траєкторію розвитку кожного студента та забезпечуючи водночас досягнення ними конкретних нормативних результатів навчання.

Вивчення оркестрового інструменту - флейта

Модуль 1. Основи формування початкових практичних навичок гри на флейті.

Тема 1. Формування постановки виконавського апарату та фахового дихання на флейті.

Історія музичного інструмента. Ознайомлення з устроєм інструмента, його нотації, звучання та роль в оркестровому колективі. Різновиди флейт. Правила догляду за інструментом і його зберігання. Постава, стрій, діапазон, основні положення виконавського апарату. Звільнення м'язів, пристосування до інструмента. Основні способи звуковидобування. Елементарні знання аплікатури. Опанування початковими практичними навичками гри на флейті, підготовчі вправи.

Тема 2. Організація первинних аплікатурних навичок.

Контроль та коригування стану ігрового апарату. Продовження ознайомлення з аплікатурою гри на флейті. Контроль за виконавським диханням. Формування звуковисотних уявлень. Розвиток слухової уваги, слухового контролю. Виконання невеликих вправ на регулювання сили звуку. Виконання гам і вправ у тональностях до трьох знаків у дві октави.

Тема 3. Набуття вмінь лаконічної гри, точності звуковидобування, уваги до штрихів.

Продовження роботи над вільною поставою та виконавським диханням. Розвиток технічної майстерності. Вивчення гам та вправ до чотирьох знаків та арпеджіо у дві октави. Класифікація штрихів та їх умовні позначення. Вивчення основних штрихів: *detache, legato, staccato*.

Тема 4. Поглиблення та вдосконалення набутих вмінь гри на флейті.

Відпрацювання навичок правильного розподілу виконавського дихання, плавного динамічного руху у музичній фразі, поступового спаду звучання. Виконання мажорних та мінорних гам у тональностях до п'яти знаків та 2-3 етюдів та п'єс середнього рівня складності.

Очікувані результати навчання за підсумками модуля №1:

- знає основні прийоми гри на флейті;
- користується основними штрихами та навичками гри на флейті;
- володіє вмінням виконати 2-3 п'єси середнього рівня складності.

Вивчення оркестрового інструменту - скрипка

Модуль 2. Основи формування початкових практичних навичок гри на скрипці.

Тема 1. Формування правильної постави та початкових практичних навичок гри на скрипці.

Історія виникнення скрипки. Ознайомлення з інструментом (будова інструмента, назви струн, правила догляду за скрипкою і смичком). Вільна організація постави, правильної постановки правої і лівої руки. Формування навичок гри без інструмента: пристосування до інструмента, звільнення м'язів, коригування постави рук відповідно до фізіологічних особливостей, підготовчі вправи, Основні правила настроювання інструмента.

Тема 2. Організація первинних аплікатурних вмінь.

Координація та синхронізація рухів рук та пальців. Робота над артикуляцією та рухливістю пальців лівої руки. Розвиток свободи виконавського апарату на основі подальшого вдосконалення виконавської техніки. Освоєння техніки переходів у позиції. Виконання вправ на струнах «ре» та «соль» в I позиції. Гама Ля мажор однооктавна в I позиції. Виконання творів на струнах «мі», «ля». Підготовчі вправи до вивчення штрихів.

Тема 3. Робота над розвитком технічних та художніх прийомів.

Специфічні засоби звуковидобування на скрипці. Робота над атакою звуку (швидка, повільна, м'яка, гостра, активна, розспівана тощо). Розвиток та вдосконалення штрихової техніки, розвиток фінгерштрихів, *detache* різними частинами смичка, *legato* із зупинками, *martele*, *staccato*, *spiccato*, *sautille*, пунктирні штрихи. Розвиток слухової уваги, уявлення про можливості сили звуку; використання під час гри динамічних відтінків *f* (форте), *p* (піано), їх градацій. Вдосконалення техніки зміни позицій, різних видів переходів. Вивчення гам у три октави, арпеджіо тризвуків з оберненнями в них.

Тема 4. Удосконалення навичок гри на скрипці.

Подальше опанування різноманітних метроритмічних малюнків через вивчення вправ та етюдів на різні види техніки, різнохарактерних п'єс. Особливості виконання мелізмів (форшлагги). Різні види піцікато: правою і лівою рукою та гра на грифі і біля підставки. Розвиток навичок самостійного розбору творів. Робота над фразуванням у музичних творах різних за жанром, стилем і характером.

Очікувані результати навчання за підсумками модуля №2:

- студент демонструє свободу виконавського апарату та чітку координацію рухів;
- корегує якість звуковидобування та інтонації під час гри;
- чітко відтворює динамічні відтінки, ритмічні малюнки, штрихи, зазначені в музичному тексті;
- на підсумковому контрольному заході виконує напам'ять дві різнохарактерні п'єси.

Вивчення оркестрового інструменту - цимбали

Модуль 3. Оволодіння базовими навичками гри на цимбалах.

Тема 1. Формування раціональної постави виконавського апарату під час гри на цимбалах. Робота над звукоутворенням.

Ознайомлення з історію створення та будовою інструмента. Діапазон інструмента. Регістри та їх виражальні значення. Формування правильної постави. Постановка рук. Правила догляду. Підготовчі вправи, удар як основний спосіб звукоутворення. Скрипковий і басовий ключі. Відтворення нотного запису у скрипковому ключі. Формування взаємозв'язку між звуком та його графічним зображенням. Робота над звукоутворенням .

Тема 2. Організація первинних аплікатурних вмінь.

Вивчення елементарних аплікатурних формул (1 – ліва рука, 2 – права рука). Робота над метро - ритмом. Гра гами До мажор з ритмічними вправами: чверть (удар), восьмі (два удари однією рукою). Виконання невеликих за обсягом п'єс у діапазоні першої октави. Початкові навички читання нот з аркуша.

Тема 3. Вдосконалення виконавських навичок.

Удосконалення постановки, продовження роботи над організацією пластичного та вільного ігрового апарату (вертикальні та горизонтальні рухи рук). Оволодіння штрихом staccato. Гра ля мінору з ритмічними вправами: чверть (удар), восьмі (два удари однією рукою), шістнадцяті (почергові удари різними руками) від «ля» малої октави до «ля» першої або другої октави.

Тема 4. Формування навичок сольного та ансамблевого виконавства на цимбалах.

Формування навичок запам'ятовування музичних творів. Гра напам'ять 3-х різнохарактерних п'єс. Початкові навички гри в ансамблі (розбір ансамблевих

партій за ритмічним малюнком, гармонічною фігурацією, гра малими групами). Ознайомлення з правилами культури публічного виступу.

Очікувані результати навчання за підсумками модуля № 3:

- знати будову інструмента, правила догляду за цимбалами;
- вміти розрізняти напружене і вільне положення ігрового апарату;
- демонструвати початкові навички гри на цимбалах основним способом звукоутворення – ударом; вміти передати на інструменті штрих staccato;
- відтворювати характер творів, динамічні відтінки; розрізняти швидкі й повільні темпи; демонструвати початкові навички гри в ансамблі.

Вивчення оркестрового інструменту - бас-гітара

Модуль 4. Синтез класичної та джазової музики - основа цілісної підготовки бас-гітариста.

Тема 1. Формування та розвиток виконавського апарату. Початкові навички гри на бас-гітарі

Ознайомлення із інструментом. Історія інструмента. Різновиди, будова та стрій бас-гітари. Постановка виконавського апарату. Природні і зручні рухи рук в процесі засвоєння специфічних бас-гітарних прийомів гри. Робота над логічною аплікатурою правої та лівої рук. Організація самоконтролю. Літерне позначення нот, назви октав та їх розташування на бас-гітарі. Початкові навички гри на бас-гітарі.

Тема 2. Засвоєння основних виконавських навичок та прийомів гри на бас-гітарі.

Формування відчуття метро ритмічних пульсацій та музично-слухових уявлень на основі вправ, етюдів, легких п'єс. Гра гам: G-dur, C-dur, e-moll, a-moll у межах октави із застосуванням зручних аплікатурних варіантів. Вивчення хроматичних гам від «мі» та «ля» у першій позиції в межах однієї октави. Ознайомлення зі звуковими, стилістичними особливостями бас-гітари. Оволодіння прийомами гри «апояндо» і «слеп», технікою глушіння звука на бас-гітарі.

Тема 3. Розвиток творчого мислення. Підбір на слух, імпровізація та самостійне створення простих мелодій.

Розвиток слухового контролю в дотриманні метро ритму, мелодичного та гармонічного слуху; вміння елементарного аналізу основних ладових функцій мелодичної та басової ліній (тризвуки головних ступенів T, S, D). Формування початкових навичок імпровізації на основі вивчених інтервалів, інтонацій та головних ступенів мажорного та мінорного ладів. Транспонування мелодій. Підбір на слух, створення ритмічного супроводу. Засвоєння гам у другій позиції та зі зміною першої і другої позицій, у межах I-VII ладів лівою рукою. Гама F-dur, E-dur – у дві октави, D-dur, h-moll, d-moll, хроматичні гама – в одну октаву.

Тема 4. Формування навичок сольної та ансамблевої гри на бас-гітарі.

Формування комплексних навичок та вмінь гри на бас-гітарі. Розвиток дрібної техніки, швидкості, чіткості та рівності гри під час виконання. Вдосконалення досвіду власного аналізу інструктивних складнощів у виконанні музичних творів. Використання засобів музичної виразності відповідно стильових особливостей, змісту музичного твору. Опанування прийому «тірандо». Оволодіння вміннями акомпанування, транспонування мелодії та басової партії; вміннями дотримуватись ансамблевої єдності темпу, ритмічної пульсації. Виконання акомпанементу в ансамблі з викладачем.

Очікувані результати навчання за підсумками модуля №4:

- контролює виконавський апарат, характер звуковидобування, володіє прийомами «тірандо» та «слеп» під час виконання вправ та п'єс;
- координує одночасне звуковидобування правої та лівої рук в різних темпах;
- демонструє розвиток дрібної техніки (легкість, вправність, впевненість і рухливість пальців);
- читає з листа простий нотний текст;
- виконує твори класичної, народної, популярної (зокрема з елементами джазу) музики.

6.2. Структура навчальної дисципліни

ТЕМА	Кількість годин					
	Денна форма			Заочна форма		
	разом	індивідуальні	самостійні	разом	індивідуальні	самостійні
МОДУЛЬ 1.2-й курс, III-й семестр						
Тема 1. Формування постановки виконавського апарату та фахового дихання на флейті.	8	4	4	7	1	6
Тема 2. Організація первинних аплікатурних навичок.	8	4	4	7	1	6
Тема 3. Набуття навичок лаконічної гри, точності звуковидобування, уваги до штрихів.	8	4	4	7	1	6
Тема 4. Поглиблення та вдосконалення набутих вмінь гри на флейті.	8	4	4	8	1	7
Разом:	32	16	16	29	4	25
МОДУЛЬ 2. 2-й курс, IV-й семестр						
Тема 1. Формування правильної постави та початкових практичних навичок гри на скрипці.	8	4	4	7	1	6
Тема 2. Організація первинних аплікатурних вмінь.	8	4	4	7	1	6
Тема 3. Робота над розвитком технічних та художніх прийомів.	8	4	4	7	1	6
Тема 4. Удосконалення навичок гри на скрипці.	8	4	4	8	1	7
Разом:	32	16	16	29	4	25
МОДУЛЬ 3. 3-й курс, V-й семестр						
Тема 1. Формування раціональної постави виконавського апарату під час гри на цимбалах. Робота над звукоутворенням.	7	4	3	7	1	6
Тема 2. Організація первинних аплікатурних вмінь.	7	4	3	7	1	6
Тема 3. Вдосконалення виконавських навичок.	7	4	3	8	1	7

Тема 4.Формування навичок сольного та ансамблевого виконавства на цимбалах.	7	4	3	9	2	7
Разом:	28	16	12	31	5	26
МОДУЛЬ 4.3-й курс.VI-й семестр						
Тема 1.Формування та розвиток виконавського апарату. Початкові навички гри на бас-гітарі	7	4	3	7	1	6
Тема 2.Засвоєння основних виконавських навичок та прийомів гри на бас-гітарі.	7	4	3	7	1	6
Тема 3. Розвиток творчого мислення.Підбір на слух, імпровізація та самостійне створення простих мелодій.	7	4	3	8	1	7
Тема 4. Формування навичок сольної та ансамблевої гри на бас-гітарі.	7	4	3	9	2	7
Разом:	28	16	12	31	5	26
	денне			заочне		
Загальний обсяг годин:	120	64	56	120	18	102

6.3 Самостійна робота (денна, заочна форми)

№ з/п	Кількість годин		
	Денна форма	Заочна форма	
	МОДУЛЬ 1.		
1	Тема 1. Формування постановки виконавського апарату та фахового дихання на флейті.	4	6
2	Тема 2. Організація первинних аплікатурних навичок.	4	6
3	Тема 3. Набуття навичок лаконічної гри, точності звуковидобування, уваги до штрихів.	4	6
4	Тема 4. Поглиблення та вдосконалення набутих навичок та вмінь гри на флейті.	4	7
	Всього по I модулю:	16	25
	МОДУЛЬ 2.		
5	Тема 1. Формування правильної постановки та початкових практичних навичок гри на скрипці.	4	6

6	Тема 2.Організація первинних аплікатурних вмінь.	4	6
7	Тема 3. Робота над розвитком технічних та художніх прийомів.	4	6
8	Тема 4.Удосконалення навичок гри на скрипці.	4	7
	Всього по 2 модулю:	16	25
	МОДУЛЬ 3		
9	Тема 1.Формування раціональної постави виконавського апарату під час гри на цимбалах. Робота над звукоутворенням.	3	6
10	Тема 2.Організація первинних аплікатурних вмінь.	3	6
11	Тема 3.Вдосконалення виконавських навичок	3	6
12	Тема 4.Формування навичок сольного та ансамблевого виконавства на цимбалах.	3	7
	Всього по 3 модулю:	12	25
	МОДУЛЬ 4		
13	Тема 1.Формування та розвиток виконавського апарату. Початкові навички гри на бас-гітарі	3	6
14	Тема 2.Засвоєння основних виконавських навичок та прийомів гри на бас-гітарі.	3	6
15	Тема 3. Розвиток творчого мислення. Підбір на слух, імпровізація та самостійне створення простих мелодій.	3	6
16	Тема 4. Формування навичок сольної та ансамблевої гри на бас-гітарі.	3	7
	Всього по 4 модулю:	12	25
	Разом годин:	56	102

7. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Інструменти та обладнання: музичні інструменти фортепіано, роялі, метрономи; репетиційна база, бібліотечний фонд, спеціально обладнане приміщення для концертних заходів; комп'ютерне та програмне забезпечення, мультимедійні засоби у сфері музичної діяльності.

Аудиторний фонд:

- навчальний корпус
- концертний зал №1
- концертні аудиторії - №33, 55
- класи фортепіано № 6,7, 46, 57
- точки бездротового доступу до мережі інтернет– кафедральний клас Фортепіано № 46
- нотна бібліотека, її структура: читальний зал, абонемент навчальної літератури та нотної літератури;
- навчальні плани;
- навчально-методичні комплекси дисциплін.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS Moodle -інтегрованої комп'ютерної системи закладу вищої освіти.

8. . Методичні рекомендації

8.1 Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи.

Самостійна робота є важливим елементом всієї системи підготовки у вищому навчальному закладі будь-якої форми навчання і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу. Проводиться з метою отримання нових знань, їх закріплення, розширення та поглиблення вмінь і навичок гри на оркестрових інструментах. Викладач допомагає опрацювати музичний матеріал, дає конкретні вказівки щодо обсягів, напрямів самостійної роботи.

Самостійна робота студентів-інструменталістів охоплює:

- вдосконалення техніки гри на інструменті;
- оволодіння специфічними способами звуковидобування;
- розвиток музично-образного мислення;
- засвоєння навичок читання з аркуша;
- відпрацювання взаємодії з концертмейстером та ансамблем;

Самостійна робота носить систематичний характер і є обов'язковою. Формування та розвиток навичок самостійної діяльності студента передбачає:

- Аналіз та синтез
- Самоконтроль та самооцінка
- Активність
- Ініціативність

- Творчий підхід

Зміст самостійної роботи студентів у форматі дисципліни «*Вивчення оркестрових інструментів*» **ВБ 50** визначається робочою програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота студента проявляється в опрацюванні спеціальної літератури, в умінні вільно орієнтуватися у стилях і жанрах, аналізувати і давати оцінку власному виконанню музичного твору.

8.2 Рекомендовані джерела інформації

1. Вивчення оркестрових інструментів : методичні В 41 рекомендації для студ. і викл. вищ. навч. закл. культ. і мист., керівн. оркестрів / уклад. В. М. Пересунько. — Вінниця : Нова Книга, 2012. — 64 с.

2. Вивчення оркестрових інструментів: методичні рекомендації для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв I-II рівнів акредитації / уклад. С.М.Сукретна, М.В.Сукретний. Вінниця : НОВА КНИГА, 2007. 76 с.

3. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах. (Українська академічна школа): підручник. / Микола Давидов. – Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. – 419 с.

4. Мацієвський І. Музичні інструменти гуцулів.-Вінниця. Нова книга.- 2012.- С.463.

5. Оркестровий клас: навчально-методичний посібник: ч.1 / – Вид. 2-ге, перероб.

6. Пересунько В. Вивчення оркестрових інструментів: методичні рекомендації для студ. і викл. вищ. навч. закл. культ. і мист., керівн. оркестрів / уклад. В. М. Пересунько. — Вінниця : Нова Книга, 2012. — 64 с.а допов.–Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 182 с.

7. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. / Гнат Хоткевич. – Харків. 2002. – 290 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

www.nbu.gov.ua – веб-сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського (м. Київ)

www.4uth.gov.ua – веб-сайт Державної бібліотеки України для юнацтва

www.chl.kiev.ua – веб-сайт Національної бібліотеки України для дітей

<http://old.dnpb.gov.ua> – веб-сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки

України імені В. О. Сухомлинського

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни ВБ 50

1. Робоча програма перезатверджена на засіданні кафедри 2022/2023 н.р.

Відповідно до освітньої програми «Інструментальне виконавство (за видами)», що була рік на громадському обговоренні оновлено:

- Порядок тем

- Відповідно до ОПП змінено порядковий номер дисципліни на ВБ 50

протокол № 1 від 29 серпня 2022р.

Зав. кафедрою Ясько О.А.

